

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

เมื่อมองย้อนไปยังประเทศทั้งหลายที่เป็นผู้นำของเวทีโลกในอดีต จะเห็นว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายความสำเร็จของประเทศนั้นๆ อยู่แทบทั้งสิ้น ชาติใดที่ก่อปรด้วยคนที่มี การศึกษาสูง ก็ย่อมหวังสติปัญญาความคิดและพลังสร้างสรรค์ไว้มากจากประชาชนเป็นเงาตามตัว การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างประเทศ ให้มีความสามารถในการร่วมมือและแข่งขัน กับนานาประเทศ มีความจริงยั่งยืนในการพัฒนา เป็นกำลังปัญญาในการที่จะช่วยให้ประเทศ สามารถแสวงหาโอกาสในการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงภัยคุกคามต่างๆ ได้อย่างทัน การ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2539 : คำชี้แจง)

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญ ในการที่จะเป็นสิ่งที่กำหนด อนาคตของประเทศได้ จึงอาจจะกล่าวได้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศให้ มีความเจริญก้าวหน้า ถ้าในประเทศมีคนที่มีการศึกษาดีเป็นส่วนใหญ่อีกจะทำให้ประเทศมีศักยภาพ ในการพัฒนาสูงในทุกๆด้าน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8) ดังนั้นการพัฒนาคนไทยตามความมุ่งหมายของ การจัดการศึกษา ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการสอนในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถเท่านั้น แต่ต้อง พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ นั่นคือต้องพัฒนาให้เกิดความพร้อมในทุกๆด้าน เพื่อให้ สามารถนำสิ่งที่ได้ไปปรับใช้ใ้บการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังที่มีคำกล่าวว่า การจัดการ ศึกษาในปัจจุบันเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่การมุ่งเน้นการ เรียนรู้ด้านทักษะมากเกินไปเป็นอันตรายต่อการศึกษาของนักเรียน จึงต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาอารมณ์ และสังคมเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : ถ้อยแถลง)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน จะต้องไม่เป็นเพียงการพัฒนาเฉพาะด้านสติปัญญา ให้มีความเฉลียวฉลาดเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาให้ถึงพร้อมในสองด้าน คือ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ และที่สำคัญซึ่งจะขาดเสียมิได้ก็คือด้านคุณธรรม จริยธรรม

แต่ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของสมาชิกในสังคม ดังเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “ปัจจุบันสังคมไทยมีสัญญาณบ่งชี้ว่ามีความซับซ้อน ยุ่งยาก และคับแค้น อันเป็นผลกระทบมาจากปัญหาทางจริยธรรม อันได้แก่ การขาดวินัย การฝักค่านิยมเชิงวัตถุนิยมมากกว่าค่านิยมเชิงจิตนิยม การละเมิดสิทธิต่างๆ ความไม่เสมอภาค การขาดความตระหนักถึงความสำคัญในสิทธิเสรีภาพของตนเอง จากผลงานวิจัยด้านคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนผู้นำทางความคิดในสังคม ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ปัญหาการขาดคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม เป็นจุดวิกฤต” (กรมวิชาการ, 2541 : คำนำ) และมีผู้กล่าวไว้ในหนังสือของกรมวิชาการ ซึ่งให้ความเห็นในเรื่องนี้ไว้สอดคล้องกันว่า “โลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีมุ่งเน้นการแข่งขันกันในด้านต่างๆ เน้นสร้างค่านิยมทางวัตถุ มีการเอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันโดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรมและจริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ซึ่งการเกิดภาวะวิกฤติต่างๆ ดังกล่าวนี้ทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นว่าสังคมปัจจุบันเกิดความย่อหย่อนในการอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม มีระเบียบวินัย” (กรมวิชาการ, 2544 : 1)

คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสภาพของสังคมที่ประสบกับปัญหาการขาดวินัยของคนในสังคม ซึ่งรวมไปถึงคุณธรรมและจริยธรรมในด้านอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากปัญหาทางสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน ซึ่งเสนอผ่านสื่อต่างๆ ออกมามากมาย และยังสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสังคม เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาความไม่เป็นระเบียบต่างๆ ในสังคม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

คุณธรรมและจริยธรรมข้อหนึ่งที่มีความสำคัญ สมควรที่จะต้องสร้างให้เกิดกับสมาชิกของสังคมทุกคน คือ ความมีระเบียบวินัย ดังที่มักกล่าวว่า วินัยเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องสร้างความเป็นระเบียบของมนุษย์ ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ถ้าขาดวินัยแล้ว มนุษย์ย่อมไม่มีเครื่องควบคุม ต่างคนต่างประพฤติสิ่งต่างๆ ตามใจชอบ ซึ่งอาจก่อความทุกข์และความเดือดร้อนให้แก่กันและกันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2528 :101) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ

พล แสงสว่าง (2540 :1) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วินัยเป็นสิ่งจำเป็นในทุกสังคม ไม่ว่าจะในระดับบ้าน
 ชั้นเรียน โรงเรียน หรือชาติ เพราะวินัยเป็นเครื่องช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่าง
 เรียบร้อยในแนวทางที่ต้องการ วินัยจะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีคุณภาพ การอยู่ร่วมกันมาก ๆ ใน
 สังคมต้องอาศัยวินัยเป็นตัวช่วย

จากคำกล่าวข้างต้นทำให้เห็นถึงความสำคัญของระเบียบวินัย อันเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ
 ให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้ทุกคน
 ในสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมในข้อนี้ ซึ่งการที่จะทำให้สมาชิกในสังคมเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและ
 จริยธรรม เป็นเรื่องที่ต้องมีการปลูกฝัง ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในสังคมไทย ก็มีความ
 ตระหนักถึงความจำเป็นในส่วนที่จะต้องมีการปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย
 ให้แก่ผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากแผนการจัดการศึกษาและหลักสูตรที่กำหนดขึ้นมีการกล่าวถึงระเบียบ
 วินัยที่จะก่อให้เกิดในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ที่ได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในส่วน
 ของความมุ่งหมายและหลักการแล้ว ยังมีปรากฏอยู่ในเอกสารอื่นดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กล่าวไว้ในจุดหมายของหลักสูตร
 ข้อที่ 1 ว่า “เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
 หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์” (กระทรวงศึกษาธิการ,
 2545 : 4)

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งระเบียบวินัยให้เกิดกับคนในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่
 ควรเริ่มตั้งแต่เป็นเยาวชน เนื่องจากถ้าสร้างให้เด็กเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยเขาก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มี
 ระเบียบวินัย เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวัน
 หน้า” และ “เด็กคืออนาคตของชาติ” ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัยในขั้นต้นคือพ่อ
 แม่ และต่อมาเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน โรงเรียนก็จะเป็นสถานที่สอนและปลูกฝังความมีคุณธรรม
 จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ดังที่ พยุงศักดิ์ จันทรสุนทร (อ้างถึงใน กรมวิชาการ,
 2541 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานการศึกษา นับได้ว่าเป็นหลักการที่
 ชอบด้วยเหตุผล เป็นพลังที่ปลูกเร้าคนในสังคมให้มีคุณภาพในการเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี มี
 จิตสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวจากรายงานการสัมมนา
 เรื่อง การนำจิตวิทยาการศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน (2536 : 57) ที่ได้กล่าวถึงการปลูกฝัง
 ระเบียบวินัยให้แก่เด็กไว้ว่า การมีวินัยเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งวินัยนั้นสามารถที่
 จะเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคล โดยเฉพาะในวัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่มีความจำเป็นจะต้องปลูกฝัง

หรือเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน เพราะเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผู้ที่จะทำหน้าที่อันสำคัญนี้ในโรงเรียน คือ ครูผู้สอน เพราะเป็นผู้ที่ในแต่ละวัน จะใช้เวลาอยู่กับนักเรียนในโรงเรียนเป็นเวลานาน มีผู้กล่าวว่า “ครูนับได้ว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การศึกษาของชาติเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมถอย สุภาษิตที่ว่า ครูเลว โรงเรียนก็เลว ครูไม่ดี โรงเรียนก็ไม่ดี ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครูอย่างลึกซึ้ง นั่นเป็นเพราะครูเป็นผู้รับผิดชอบสั่งสอนความรู้ และอบรมคุณบุตร กุศลินดาให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย รวมทั้งมีวัฒนธรรมอันพึงประสงค์ อาจกล่าวได้ว่าอนาคตของชาติจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับครูทั้งสิ้น” (จารุวรรณ ไวยเจตน์ อ้างถึงใน อคุลย์ ต้นประยูร, 2539 : 29) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของท่านพุทธทาสภิกขุที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูไว้ว่า “ครูคือผู้นำในทางวิญญาณ เป็นแสงสว่างส่องทางในสัตว์โลกให้เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา” (อคุลย์ ต้นประยูร, 2539 : 29)

จากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีระเบียบวินัย อันจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การฝึกให้ผู้เรียนเกิดลักษณะของผู้ที่มีระเบียบวินัยนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องที่แยกจากการสอน ดังที่มีคำกล่าวว่า ระเบียบวินัยในห้องเรียน ไม่ใช่เรื่องที่แยกต่างหากจากการสอนแต่จะเป็นสิ่งที่กลมกลืนอยู่ในระบบการสอนของครู การทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน มีความสนใจ ตั้งใจในการที่จะเรียนรู้ เป็นต้นเหตุของความมีระเบียบวินัย และคิดเป็นนิสัย เป็นไปตามธรรมชาติ (จันเนียร ศิลปวานิช, 2538 : 110) จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่จะฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับการสอนของครู ในขณะที่มีการเรียนการสอนครูก็จะต้องมีการปลูกฝังระเบียบวินัยให้แก่นักเรียนไปด้วยพร้อมๆกัน ครูจึงจะต้องทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ห้องเรียนมีสภาพที่น่าอยู่น่าเรียน

งานของครูซึ่งเป็นงานทางด้านการสอนนั้น เป็นงานที่ยุ่งยากและมีความสลับซับซ้อน มีผู้กล่าวว่า “การสอนเป็นงานหนักถ้าเราจะมุ่งมั่นให้ได้ดี ครูที่ประสบความสำเร็จล้วนรู้ว่าต้องทุ่มเทแรงงานในการสอน ต้องใช้การประเมินผลเข้ามาช่วยในการตัดสินใจมากกว่าคนในอาชีพอื่น ครูต้องคิดเองอยู่ตลอดเวลา ต้องรับข้อมูลจัดดำเนินการและต้องตัดสินใจเรื่องที่จะทำให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุด การสอนยังเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลามาก เมื่อถึงเวลาเลิกงาน การสอนก็ยังไม่จบสิ้น การสอนที่แท้จริงต้องใช้เวลาเตรียมการมากกว่าวิชาชีพหรืออาชีพอื่นๆ การเตรียมตัวต้องเป็นไป

อย่างต่อเนื่อง” (Digiuilio, 2545 : 24) คำกล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่า งานสอนของครูเป็นเรื่องที่ยาก จะต้องทุ่มเททั้งแรงกายและเวลา ในการเตรียมการเพื่อการสอน

การที่จะทำให้การสอนของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกับ สภาพของห้องเรียนที่มีความพร้อมสำหรับการเรียน รวมทั้งบรรยากาศในห้องเรียนที่จะเอื้อให้เกิด การเรียนรู้อย่างไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังที่ เฮซ (Hayes, 2540 : 4) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จะ เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อนักเรียน ต้องการเรียนรู้ และตามปกติการเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นถ้านักเรียนไม่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ ออคูลย์ ต้นประยูร (2539 : 69) ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า “สภาพของชั้นเรียนที่ดีเป็นสิ่งที่ทำให้ การอบรมสั่งสอนของครูได้ประสิทธิภาพ เพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน หรือ ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของการสอนและประสิทธิผลที่นักเรียนพึง “ได้รับ” เห็นได้ว่าความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของครูนั้น ไม่ได้อยู่ที่วิธีการสอนเพียง อย่างเดียว แต่ความสำคัญยิ่งกว่านั้นอยู่ที่การจัดการห้องเรียนให้ให้อยู่ในสถานะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน เป็นการจัดการให้ห้องเรียนอยู่ในสภาพที่พร้อมจะเกิดการเรียนรู้ นั่นคือ ต้องทำให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยของห้องเรียน ไม่ทำการก่อกวนหรือขัดขวางการสอนของครู

การสร้างห้องเรียนให้มีสภาพที่เหมาะสมกับการเกิดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความ พร้อมและมีความตั้งใจที่จะเรียนนั้น วิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ คือ การจัดการห้องเรียน ซึ่ง อนันต์ ทิพย์รัตน์ (2540 : คำนำผู้แปล) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการห้องเรียนไว้ว่า “ การจัดการห้องเรียนเป็นมิติที่มีความสำคัญสำหรับครูที่จะเสริมสร้างความสำเร็จสูงสุด ให้กับนักเรียน ทุกคนตามศักยภาพ ความสำเร็จและความล้มเหลวของนักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมลักษณะต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับการจัดการห้องเรียนของ ครู ครูคนใดมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการจัดการห้องเรียนสูง ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จ ของนักเรียนสูงด้วย ” นอกจากนั้น ลอว์เรนซ์ (Lawrence, 2545 : 25) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการห้องเรียนไว้ว่า “ ห้องเรียนที่จัดการได้ดีจะทำให้ครูทำงานได้ง่ายขึ้นและเอื้อต่อการสอน สภาพที่เอื้อต่อการสอนจะส่งผลให้ครูรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในการทำงาน สภาพห้องเรียนที่ สับสนวุ่นวาย ไร้ระเบียบ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด จนไม่สามารถที่จะช่วยให้ครูรู้สึกว่าตนเอง ประสบความสำเร็จได้”

จากคำกล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่า การจัดการห้องเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ มีความ จำเป็นต่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อห้องเรียนอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเกิดการ เรียนรู้ นั่นคือ ผู้เรียนอยู่ในระเบียบวินัยของห้องเรียน ไม่สร้างพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้กับครู

ดังนั้นครูทุกคนควรจะศึกษาถึงเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ และส่งผลในทางที่ดีต่อนักเรียนให้มากที่สุด แต่การจัดการห้องเรียนที่ดีเป็นเรื่องที่ยาก ดังที่ ดิจูลิโอ (Digiulio, 2545 : 25) กล่าวว่า “ สิ่งที่ยากที่สุดมิใช่การสอนเนื้อหา แต่กลับเป็นเรื่องการจัดการห้องเรียน สิ่งที่ทำลายครูมากที่สุด และยังเป็นสิ่งที่บีบบังคับครูด้วย คือ การจัดการระเบียบวินัยของชั้นเรียน ซึ่งวินัยมักทำให้เกิดปัญหาต่างๆในห้องเรียน การจัดการห้องเรียนส่งผลต่อการเรียนมากกว่าปัจจัยอื่น ”

การจัดการห้องเรียนที่ดี เพื่อทำให้นักเรียนในห้องเรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย ไม่สร้างปัญหาที่รบกวนการเรียนการสอน แล้วนำมาซึ่งการเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์มีแนวปฏิบัติได้หลายรูปแบบ การใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของครูก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการห้องเรียนที่มีความสำคัญ กล่าวคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร เนื่องจากจะเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูและนักเรียนในห้องเรียน เมื่อเกิดสิ่งนี้ขึ้นจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน ดังที่ กอร์ดอน (Gordon, 2534 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของครูจะช่วยทำให้เกิดสายใยอันเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ความสัมพันธ์ที่ดีจะต้องเกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ จำเนียร ศิลปวานิช (2538 : 112) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการสร้างให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่นใจเมื่ออยู่ในห้องเรียน และเกิดความรักใคร่ในตัวผู้สอน การเรียนการสอนก็จะดำเนินไปด้วยดี ครูก็จะไม่มีปัญหาใดๆในการปกครองห้องเรียน

อีเวทสัน (Evertson, 2540 : 121) ได้กล่าวถึง การสื่อสารของครูกับนักเรียนในห้องเรียนไว้ว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของครูที่ใช้ในห้องเรียน มีความสำคัญสามารที่จะนำมาซึ่งการแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนได้ บางครั้งครูสามารถแก้ปัญหาของนักเรียนได้โดยการตั้งใจฟังสิ่งต่างๆ แล้วให้กำลังใจชี้แนวทางสำหรับการแก้ปัญหาที่นักเรียนสามารถเลือกหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้น ครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดีและพยายามเข้าใจนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกและความกังวลห่วงใยที่เป็นความรู้สึกอยู่ภายในตัวนักเรียน

คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของครูในด้านการฟัง ครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดีเพื่อที่จะได้รับรู้สภาพความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนให้ได้มากที่สุด

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน สามารถทำได้โดยอาศัยความรู้สึกร่วม คือ การที่เราสามารถจะเข้าใจว่าเรารู้สึกอย่างไรถ้าเราเป็นบุคคลนั้น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกันในระดับหนึ่ง (Lawrence, 2540 : 54) คำกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าการที่เราจะรู้ถึงความรู้สึกของใคร

คนใดคนหนึ่งนั้น เราจะต้องตั้งใจฟังเรื่องราวที่เขาพูด เพื่อทราบถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูด ความสำคัญของการฟังนั้นจะมีค่ากับครูมาก เมื่อเด็กรู้ว่าครูเข้าใจความรู้สึกของตนเด็กจะเข้ากันได้กับครู และยอมรับการชี้แนะของครู เด็กจะมีแนวโน้มที่อยากทำอะไรให้ดีขึ้นเมื่อนักเรียนชอบครู และรู้ว่าครูก็ชอบในตัวนักเรียน

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการห้องเรียนที่ดีมีความสำคัญอย่างมาก มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู เป็นเรื่องที่คุณครูต้องรู้และศึกษาไว้เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนไม่สร้างพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและขัดกับระเบียบวินัยของห้องเรียนที่วางไว้ ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน ดังที่ อนันต์ ทิพย์รัตน์ (2540 : คำนำผู้แปล) กล่าวไว้ว่า “การจัดการห้องเรียน เป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ได้สูงสุด”

การจัดการห้องเรียนสำหรับในประเทศไทยยังเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยมีผู้ให้ความสำคัญมากนักจะเน้นให้ความสำคัญกับวิธีสอน หรือการใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมากกว่า โดยเฉพาะการสื่อสารซึ่งเป็นสิ่งที่ครูต้องใช้อยู่กับนักเรียนทุกวัน ทำให้บางคนอาจมองข้ามความสำคัญของส่วนนี้ไปอาจเป็นเพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาเป็นเรื่องที่ครูทุกคนใช้อยู่ ดังที่อนันต์ ทิพย์รัตน์ (2540 : คำนำผู้แปล) กล่าวไว้ว่า ในประเทศไทยที่ผ่านมาเราอาจให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้น้อยไป เราจึงควรหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มขึ้น โดยศึกษาทำความเข้าใจ ความหมาย ขอบข่าย หลักการ วิธีการ และทักษะสำคัญๆ ถ้าหากครูของเรามีความรู้ความเข้าใจ และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างทั่วถึงจริงจังแล้วย่อมจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในแวดวงวิชาชีพครูอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในระดับห้องเรียน ในโรงเรียน เด็กจะมีความสุขในการใช้ชีวิตในห้องเรียน และในโรงเรียน ส่วนครูเองก็จะเกิดความอึดใจในการปฏิบัติหน้าที่

จากความสำคัญของการจัดการห้องเรียน ในการที่จะช่วยให้เกิดสภาพที่ดีของห้องเรียนในการเรียนการสอน ช่วยสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพในการสื่อสารของครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการห้องเรียนที่ดี ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรและการปฏิบัติดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียน อันที่จะทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของห้องเรียน นำไปสู่สภาพของห้องเรียนที่เหมาะสมแก่การเรียนการสอนหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งแก่ผู้เรียนและครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูที่นำมาใช้ในการจัดการห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับของประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูที่นำมาใช้ในการจัดการห้องเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการสื่อสารของครูกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นำความรู้ที่ได้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน และวางแผนในการจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ครูและนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสื่อสารของครูกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นครูประจำชั้นและปฏิบัติการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสงขลา จำนวน 1,780 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษามี 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การสื่อสารของครู ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การฟังอย่างเอาการเอางาน
- 2) การพูดเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน
- 3) การสื่อสาร โดยไม่ใช่คำพูดของครู เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียน

ประถมศึกษา

3. ขอบเขตของปัญหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งหาความสัมพันธ์ใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพในการสื่อสารของครู ซึ่งมีขอบเขตของพฤติกรรม ดังนี้

- 1) การฟังอย่างเอาการเอางาน
- 2) การพูดเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน
- 3) การสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูดของครู เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3.2 พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา มีขอบเขตของพฤติกรรม ดังนี้

- 1) พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการเตรียมความพร้อม
- 2) พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการเรียนการสอน
- 3) พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการห้องเรียน หมายถึง กระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติของครูในด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนสามารถดำรงไว้ซึ่งสภาพและบรรยากาศของห้องเรียนที่ดี

2. ประสิทธิภาพการสื่อสารของครูในการจัดการห้องเรียน หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารของครูที่ใช้ในห้องเรียน แล้วทำให้ทั้งครูและนักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกันในสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการสื่อ เพื่อให้การจัดการห้องเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้สอนสามารถสอนได้โดยไม่ถูกรบกวนอันเนื่องมาจากปัญหาระเบียบวินัยของนักเรียนในห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย

การฟังอย่างเอาใจใส่ (Active Listening) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการฟังที่ผู้ฟังได้แสดงออกถึงความตั้งใจ มีความพร้อมในการรับฟัง ไม่ใช่อารมณ์ของตนเองมาตัดลึนเรื่องที่ฟัง ไม่ขัดจังหวะในการพูดของผู้พูดทั้งด้วยวาจาและกิริยาท่าทาง รวมทั้งมีการสะท้อนถึงความรู้สึกของผู้พูดเป็นระยะเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ได้ฟังนั้น

การพูดเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน (I - Message) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการพูดของครูเพื่อให้นักเรียนรับรู้ผลที่เกิดจากพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนการสอนของครู อันจะนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้วยตัวของนักเรียนเอง

การสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดของครู (Non - Verbal) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสารของครูโดยใช้ภาษาท่าทาง เพื่อจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและขัดต่อระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียน

3. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนประถมศึกษาในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันภายในห้องเรียนได้ด้วยความสงบสุข เอื้อประโยชน์ให้ครูสามารถดำเนินบทเรียนได้โดยปราศจากสิ่งรบกวน ซึ่งมีขอบเขตของพฤติกรรม คือ พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการเตรียมความพร้อม พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการเรียนการสอนและพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในการทำงาน

4. ครู หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น และปฏิบัติการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสงขลา

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสงขลา

๕